

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Illvstrissimi Viri Petri De Marca Archiepiscopi Parisiensis Dissertationvm De Concordia Sacerdotii Et Imperii, Sev De Libertatibvs Ecclesiæ Gallicanæ, Libri Octo

Marca, Pierre de

Parisiis, 1669

I. Quæritur causa contentionis inter Nicolaum & Episcopos Gallicanos ob antiquas Decretales. Scilicet ut nova regula illis epistolis asserta constitueretur in synodis & judiciis Episcoporum, quæ ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-15591

Gratianus cap. 51
Romanorum. D.
111.

enim illi Decretales epistolas priscorum Pontificum ideo non admittendas, quod in codicem canonum non essent relatae. Reponebat Nicolaus, ex hoc sequi nec ipsas Scripturas sacras Veteris & Novi Testamenti suscipiendas, quia codici ecclesiasticorum canonum non sunt insertae. Si autem Galli respondeant, Innocentij decreto, quod in codicem canonum relatum est, statui ut Testamentum Vetus & Novum recipiatur, eadem ratione dici posse Decretales illas epistolas esse recipiendas, quia Decreto Leonis Papae caveretur omnia Decretalia constituta decessorum suorum custodienda esse. Itaque nihil interesse utrum sint omnia decretalia sedis apostolica constituta inter canones Conciliorum immixta, cum omnia in uno corpore compaginari non possint. Quod Nicolaus confirmat Gelasij Papae definitione, cujus haec sunt verba: *Decretales epistolas quas beatissimi Papae diversis temporibus de urbe Roma pro diversorum patrum consultatione dederunt, venerabiliter suscipiendas decernimus. Hic Gelasij locus à Nicolao & Hincmaro trahitur in partes. Sanè si commentitia non essent epistolae veterum Pontificum, Gelasius Nicolai causam juvaret potius quam Hincmari. Sed aliud Hincmari argumentum invictum remanet, nempe canonibus posterioribus derogatum fuisse priscis illis Decretalibus, etsi verae forent, quarum ratio habenda non sit in iis capitibus quae Codici Canonum adversantur. In ceteris enim articulis, Galliae Episcopi testimoniis harum epistolarum utebantur, ut antè dixi. Quod illis Nicolaus objiciebat: Cum ipsi, inquit, sua intentioni haec suffragari conspiciunt, illis indifferenter utuntur.*

CAPVTVI.

Synopsis.

I. *Quaritur causa contentions inter Nicolaum & Episcopos Gallicanos ob antiquas Decretales. Scilicet ut nova regula illis epistolis asserta constitueretur in synodis & iudiciis Episcoporum, qua inconsulto Romano Pontifice peragi prohiberentur, etiamsi appellatum non fuerit.*

II. *Tandem epistola illa recepta sunt initio tertiae Regum dynastiae, ut patet à Concilio Remensi. Collectio Burchardi his epistolis aucta. Ivoonis quoque, qui primus in Occidente ius civile cum canonico in unum corpus compegit. Ecclesia Gallicana usa olim codicis Theodosii libro xvi. Gratiani collectio, ejusque auctoritas.*

III. *De collectionibus decretalium breviter.*

IV. *De novi juris incremento, unde processerit. Iuris constituendi auctoritas revocata ferè ad summum Pontificem; & novae negotiorum species corpus juris*

auxerunt. Novus ordo iudiciorum ecclesiasticorum, Beneficiorum institutio. Matrimoniorum impedimenta, & iudicia. Novae constitutiones de excommunicationibus, de religiosis, de privilegiis, & exemptionibus. Is est rerum status, ut antiquum ius sufficere non possit ad dirimendas controversias.

V. *Ex superioribus confutatur Leschasserij sententia, qui veram Libertatem Ecclesiae Gallicanae constituit in iure antiquo. Ea sita est in recto antiqui & novi juris usu. Haec est sententia B. Ludovici, Caroli VI. & Ecclesiae Gallicanae.*

VI. *Decretales Episcoporum administrationem temperarunt, non abstulerunt. Cui locus esset iuxta juris antiqui regulas, cogente necessitate.*

I. **C**VM tantopere Nicolaus exegerit à Gallis ut his epistolis in canonum censum admittendis faciles se praeberent, ipsique tam constanter sententiam suam retinuerint, non alienum erit in causam hujus contentions inquirere. Eam mihi collegisse videor ex Hincmaro: qui pro lato in Concilio Attiniacensi decem provinciarum anno DCCCXX. quinquaginta quinque capitulorum opusculo adversus Hincmari Laudunensis Episcopi collectionem edito, ejus consilium in illa collectione adornanda his verbis aperit: *Querens adinventiones ut te metropolitana subjectione posses exuere, libellum de patrum antiquorum scriptis ante sacros Nicenae Synodi & aliorum sanctorum canones editis collegisti: in quibus sententias inter se dissensas, & contra evangelicam, & apostolicam, atque canonicam, & apostolica sedis auctoritatem, immiscuisti. Haec una ratio Nicolao I. persuasit ut se acerrimum vindicem earum epistolarum praestaret, quò facilius Episcopos Romanae sedis sine medio subjiceret. Ex iis enim novam illam regulam veteribus canonibus incognitam constituit, scilicet Episcopum, etiamsi non appellaverit Romanam sedem, à synodo provinciae inconsulto Romano Pontifice deponi non posse. Nicolai verba haec sunt in epistola ad Episcopos Galliae, de Rothadi Episcopi Suesfionensis causa loquentis: *Etsi sedem apostolicam nullatenus appellasset, contra tot tamen & tanta vos decretalia efferre statuta, & Episcopum inconsultis nobis deponere, nullomodo debuistis. In eandem sententiam in Concilio Romano peroraverat, cum Rothadam restitueret: *Quantum etsi nunquam provocasset, nunquam omnino preter scientiam nostram deponi debuerit: quia sacra statuta & veneranda decreta, Episcoporum causas, utpote majora negotia, nostrae definiendas censura mandarunt. Statuta illa decretalia, quorum meminit Nicolaus, referri debent ad epistolas Victoris, Sixti, Marcelli, Zephyrini, Iulij, & aliorum Pontificum. Iis duo praecipue caventur. Primum,***

Florentinus l.
Hilior. Rem. cap.
11. & 11.

Vide lib. 7. c. 11.
& 14.

Nicolaus 111. c.

Nic. in Concilio
Rom. anno 1100.

num, ut nulla synodus provincialis Episcoporum criminales causas definiat, inconsulta Romana sede. Secundum, ut nulla synodus præter sedis illius auctoritatem cogatur. His duobus capitibus præcipuum discrimen Iuris antiqui & novi continetur. Unde effectum est ut Metropolitanorum dignitas, & synodorum provincialium auctoritas, quæ in canonibus decernendis aut iudiciis reddendis vigeat, maximè debilitata sit, atque adeo novæ quæ in dies emergere solent negotiorum species, non amplius in Conciliis Gallicanis, ut fieri solebat juxta mores antiquos, sed in Conciliis Romanis primùm, deinde à solis Pontificibus discussæ & decisæ fuerint; licet synodorum provincialium congregationi & canonum condendorum potestati in universum Episcopi Gallicani renuntiare noluerint. Quæ de re uberius tractavi in Dissertatione de Conciliis Dicecesion. Quare mirandum non est si Ecclesia Gallicana adeo rigidè Collectionem Isidori, quod ad illos articulos attinet, exploserit, & antiquos canones adversus novas Decretalium regulas constantissimè asseruerit, cum de iudiciis Episcoporum, & de synodorum provincialium potestate, post Nicolai obitum cum Hadriano II. & Joanne VIII. disceptaret; ut docui in Exercitatione de Iudiciis Canonicis Episcoporum. [Vide librum septimum.]

II. Tandem verò eò devenit ut tantis nominibus veterum Pontificum cesserint, unâ cum reliquis Episcopis, etiam Gallicanæ Ecclesiæ rectores: qui in Concilio Remensi ab Hugone & Roberto Regibus Francorum coactò anno nongentesimo nonagesimo secundo, Anaclæti, Iulij, Damasi, & aliorum Pontificum epistolas expenderunt, in causâ Arnulphi, ac si in canonum censum receptæ essent. Quare Burchardus Wormatiensis Episcopus, cum novam collectionem canonum institueret circa annum millesimum vigesimum, eam, ex seculi sui sensu, primorum Pontificum epistolis auxit: quibus & selectos ex Augustino, Hieronymo, Gregorio, & Isidoro locos adjunxit. Eandem rationem securus est Ivo Carnotensis in ea Collectione Canonum quam ad Ecclesiæ Gallicanæ usum circa annum millesimum & centesimum publicavit. Sed Burchardo in eo superior fuit, quòd ante Iuris civilis promulgationem (quæ post obitum Lotharii II. studio Mathildis Comitissæ procurata est) quamplurima ex Digestis, Codice, & Novellis transcripta in collectionem suam retulerit; ita ut exemplo Ioannis Scholastici & Photij

Patriarcharum Constantinopolitanorum, Ius Civile cum Canonico conjunxerit. Vt batur quidem olim Ecclesia imperatoris legibus ad iudicia ordinanda; & Galliarum Episcopi Codicem Theodosianum sequebantur, ut docuit Hincmarus. Sed in Occidente prima utriusque Iuris collectio debetur Ivoni Carnotensi; qui etiam canones in synodis provincialibus editos non omisit. Successit Gratianus; qui Decretorum corpus nova quidem methodo adornavit; sed collectionem tam Dionysij Exigui, quam Isidori, & Ivonis, in partes dissectam, in unum corpus industria sua temperatum compegit; & aliquot legibus, constitutionibus novis Pontificum & Conciliorum, & patrum locis amplificavit, circa annum millesimum centesimum quinquagesimum. In scholis publicè recitatur & quotidie prælegitur Gratiani Decretum. Sed, ut rectè monuit vir eruditissimus Antonius Augustinus, cum Gratiani Collectio privato studio instituta sit, quæ refert auctorum testimonia non majori pollent auctoritate quàm antea obtinebant. Quare canonum & pontificiarum Constitutionum excerpta, suprema auctoritate apud omnes excellunt. Quæ verò è provincialibus Conciliis aut Patrum libris accepta sunt, non omnes tenere possunt.

III. Gratiani Decretum subsequuta sunt tres Decretalium epistolarum Alexandri III. Innocentij III. & Honorij III. Collectiones: quas excepit ultima Gregorij IX. de qua loquitur Matthæus Paris: *His quoque temporibus Gregorius IX. videns tadiosam Decretalium prolixitatem, sub quodam compendio eas eleganter abbreviatis & collectas solenniter & authenticè per totius mundi latitudinem legi præcepit & publicari.* Gregorium secuti Bonifacius VIII. Sextum Librum Decretalium, Clemens Clementinas Constitutiones, Ioannes Extravagantes suas, & alius quidam Extravagantes communes ediderunt: quæ ideo Extravagantes dicuntur, quia extra Gratiani Decretum vagantur. His voluminibus comprehenduntur capita Conciliorum Lateranensium, Lugdunensis, & Viennensis, quæ per varios titulos secundum subjectam materiam sparsa sunt.

IV. Quæri solet, qua ratione effectum sit ut Ius Canonicum, quod per octingentos annos unico codice, eoque non valde amplo, continebatur, in tantam molem creverit, ut lacertorum perinde ac ingenij viribus opus sit ad volumina illa terenda, & an jus novum à veteri magnopere deflexerit. Ardua quidem est quæstio proposita, cui secundum dignitatem discutienda

T

Hincmarus ep. 4. c. 6. edition. Mog. Sextus dicitur Liber legum, quibus una cum sacra canonibus sancta muneratur Ecclesia. I. est Liber 16. Codicis Theodosiani.

Matthæus Paris in Henrico III.

Vide eruditissimam Dissertationem Fr. Florentis Antecessoris meritiissimi de Origine Iuris Canonici, parte secunda.